

X(5 Қаз)
Ж 33

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ІШКІ ІСТЕР МИНИСТРЛІГІ
Бәрімбек Бейсенов атындағы
Қарағанды академиясы

Jastar JULY
QAZAQSTAN 2019

ЖАСТАР ЖӘНЕ ЗАМАНАУИ МЕМЛЕКЕТ: ӘЛЕУМЕТТІК- ҚҰҚЫҚТЫҚ ӨЗАРА ІС- ҚИМЫЛ ПРОБЛЕМАЛАРЫ

*Жастар жылына арналған
курсанттардың (студенттердің)
халықаралық ғылыми конференциясының
МАТЕРИАЛДАРЫ*

2019 жылғы 26 сәуір

*МАТЕРИАЛЫ
международной научной конференции
курсантов (студентов),
посвященной Году молодежи*

МОЛОДЕЖЬ И СОВРЕМЕННОЕ ГОСУДАРСТВО: ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ПРАВОВОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ

26 апреля 2019 года

ҚАРАҒАНДЫ • 2019 • ҚАРАҒАНДА

X (5 ҚАЗ)
Ж 33

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ІШКІ ІСТЕР МИНИСТРЛІГІ
БӘРІМБЕК БЕЙСЕНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚАРАҒАНДЫ АКАДЕМИЯСЫ

РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН
МИНИСТЕРСТВО ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
КАРАГАНДИНСКАЯ АКАДЕМИЯ
ИМЕНИ БАРИМБЕКА БЕЙСЕНОВА

**ЖАСТАР ЖӘНЕ ЗАМАНАУИ МЕМЛЕКЕТ:
ӘЛЕУМЕТТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ
ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛ ПРОБЛЕМАЛАРЫ**

*Жастар жылына арналған курсанттардың (студенттердің)
халықаралық ғылыми конференциясының материалдары*

2019 жылғы 26 сәуір

**МОЛОДЕЖЬ И СОВРЕМЕННОЕ ГОСУДАРСТВО:
ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ПРАВОВОГО
ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ**

*Материалы международной научной конференции
курсантов (студентов), посвященной Году молодежи*

26 апреля 2019 года

ҚАРАҒАНДЫ
2019
КАРАГАНДА

Қазақстан Республикасы ІІМ
Қарағанды академиясының
кітапханасы
Түг. № 234388

VII

ҚАЗІРГІ КЕЗДЕ МЕМЛЕКЕТТІҢ САЯСИ ЖАҢҒЫРУЫ ЖӘНЕ ӨЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУЫ

ПОЛИТИЧЕСКАЯ МОДЕРНИЗАЦИЯ И СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ ГОСУДАРСТВА НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

Т. Абатова, 2-курс

Ғылыми жетекші — Д. Т. Карымсакова,

*мемлекеттік-құқықтық пәндер кафедрасының аға оқытушысы, полиция майоры
(Қазақстан Республикасы ІІМ Ш. Қабылбаев атындағы Қостанай академиясы)*

ӨЛЕУМЕТТІК ЖАҢҒЫРТУ ЖАҒДАЙЫНДА ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ХАЛҚЫНЫҢ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Қазақстан Республикасындағы еңбек ресурстарының басты мәселелері жұмыспен қамту және жұмыссыздық болып табылады. Қазіргі кезде олар жаһандық экономиканың дағдарыстан кейінгі дамуының маңызы болып келеді. Білім экономикасына көшу кезінде экономикалық өсімнің негізі адам әлуқатын арттыру, өмір сүру сапасын адамның негізгі факторына айналдыру еді. Елімізде жұмыссыздықтың орын алуы мыналармен байланысты: табысты жұмысы болмағандықтан, білім деңгейі бойынша жұмыссыздар, нақты жоғары білімінің болмауы салдарынан.

Сонымен қатар жас қазақстандықтар менеджмент, заңгер, экономика, банк қызметі сияқты беделді кәсіптерді таңдауға тырысуда. Бірақ еліміздегі еңбек нарығы бұл мамандарға мұқтаж емес. Республикамызда көлеңкелі жұмыстар бар, оның деңгейі статистикаға қарағанда бірнеше есе жоғары. Өлеуметтік-экономикалық салада жұмыспен қамту көрсеткіштері мен жұмыссыздық деңгейінің төмендігі шешілмеген міндеттердің күрделілігін көрсетеді. 25 жасқа дейінгі жастар жұмыспен қамтудың күрделі қиындықтарын бастан кешуде. Бұл жұмысшы мамандықтарының жетіспеушілігін сезіндіріп қана қоймай, сонымен бірге жас мамандардың тілегі және мүмкіндіктер қақтығысымен тікелей байланысты. Жұмыспен қамту мәселесі экономикалық өсу мен макроэкономикалық реформалар нәтижесі ретінде ғана емес, сондай-ақ халықтың экономикалық даму деңгейі мен өлеуметтік мәртебесін айқындайтын өндірістің негізгі факторының сапасы ретінде қарастырылады. Дегенмен экономикалық дағдарыс және кейіннен кәсіпорындарды жабу, банкроттық және оны жою, қызметкерлерді қысқарту мемлекеттік реттеу әдістерін кеңінен қолдану қажеттілігін тудырды. Дағдарыс кезеңінде азаматтарды жұмыссыздықтан қорғау үшін мемлекет «шартты түрде өмір сүру стратегиясы» ретінде сипатталуы мүмкін стратегияны пайдаланды. Бұл стратегияның негізі «Жол картасы» бағдарламасын, яғни өлеуметтік жұмыс орындарын құру, мамандарды қайта даярлау, жастар практикасын ұйымдастыру және т. б. іске асыру, сондай-ақ үкімет жұмыс орындарын сақтау бойынша белсенді шаралар қабылдау болып табылады¹. Бұл шаралар өлеуметтік көмек ретінде ғана емес, мамандық алу үшін де қолдау көрсетеді. Мысалы: өз бизнесін ашуды қалайтын адам енді оңай несие ала алады. Бүгінгі күні дағдарысты еңсеру экономикалық белсенділікті күшейту, өндірістің индустриалды-инновациялық түріне көшу мемлекеттің жұмыспен қамту стратегиясының жаңа түрін — «даму стратегиясын» әзірлеуді талап етеді. Экономикалық дамудың жаңа бағыттары қазіргі заманғы кәсіпорындарда қолданылатын еңбек жағдайларын қатаң реттеуге қайшы келеді. Елде жоғары мамандарды дайындау деңгейі, қазіргі өндірістің талап-тегіне сай емес.

Ал нарықтық экономикалық қатынастар жағдайында ғылыми-техникалық жоспарларға сәйкес жоғары кәсіби маманданған, білімді, компьютерді жақсы меңгерген, шет тілдерін білетін, жоғары адамгершілік қасиеттері бар кадрлар қажет. Осы мәселелердің алдын алу барысында жастарды жаңа технологияға баулу, саясатқа жұмылдыру қажет екенін түсінген Елбасымыз Н. Ә. Назарбаев биылғы жылды, яғни «2019 жыл — жастар жылы» деп жариялады². Соның бірі — жұмыспен қамту бағдарла-

